

Handläggare
Helena Düsing
Telefon: 0850819230

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2020-03-05

Helhetssyn och samordning av stödet till personer 18-30 år som är aktuella inom socialpsykiatri

Rapport från socialnämndens funktionshinderinspektörer

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden lägger till handlingarna funktionshinderinspektörernas rapport och förvaltningens handlingsplan.

Sammanfattning

Socialnämndens funktionshinderinspektörer har under 2019 granskat stödet för enskilda i åldern 18 till 30 år som är aktuella för insatser inom verksamhetsområdet socialpsykiatri. Granskningen omfattade Spånga-Tensta, Norrmalms och Farsta stadsdelsförvaltningar samt enheten för hemlösa vid socialförvaltningen. Totalt har 83 personakter granskats, 41 kvinnor och 42 män. Det är en jämn könsfördelning, 49 procent kvinnor och 51 procent män.

I Farsta saknar många personer en aktuell DUR-utredning (Dokumentation, Utvärdering, Resultat), ett utredningsmaterial som används inom funktionshinderområdet för vuxna och barn samt inom socialpsykiatri i Stockholms stad.

Granskningen visar på brister i serviceskyldigheten för personer som är i kontakt med socialpsykiatri. Att fråga om våld och våldsutsatthet är ett utvecklingsområde för alla granskade enheter liksom att beakta barnrättsperspektivet i de ärenden där den enskilde är förälder till minderåriga barn. Granskningen uppmärksammar även att i flera ärenden saknas en långsiktig planering för beviljade insatser.

Bakgrund

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har till uppgift att granska kvalitet i biståndsbedömda insatser som ges till personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Uppdraget har ett generellt brukarperspektiv. Bevakning av likställighet över staden och spridning av goda exempel från de granskade verksamheterna är en viktig del i arbetet. Syftet är att stimulera verksamheternas utvecklings- och kvalitetsarbete.

Inspektörernas granskningsarbete planeras utifrån en modell som dels bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet inom socialtjänsten, dels på de kvalitetsområden som utformats av Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Regioner:

- Trygghet och säkerhet
- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Självbestämande och integritet
- Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

Den granskning som funktionshinderinspektörerna nu har redovisat i en rapport till socialnämnden avser stödet för enskilda i åldern 18 till 30 år som är aktuella för insatser inom verksamhetsområdet socialpsykiatri. Granskningen har genomförts hos stadsdelsförvaltningarna Spånga-Tensta, Norrmalm och Farsta samt hos enheten för hemlösa vid socialförvaltningen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjeomsorg.

Rapporten i sammanfattning

Här sammanfattar förvaltningen inspektörernas rapport i sin helhet.

Hos de fyra granskade enheterna har totalt 83 personakter granskats, 41 kvinnor och 42 män, vilket motsvarar 49 procent kvinnor och 51 procent män i åldern 18 till 30 år.

Trygghet och säkerhet

Det finns en aktuell DUR-utredning i samtliga ärenden i Spånga-Tensta, Norrmalm och Enheten för hemlösa. I Farsta saknas aktuell utredning i många ärenden. DUR – Dokumentation, Utvärdering, Resultat – är ett utredningsmaterial som används inom funktionshinderområdet för vuxna och barn samt inom

socialpsykiatri i Stockholms stad. Det är positivt att DUR är implementerat och används i hög utsträckning.

Det förekommer dock att uppgifter under relevanta livsområden är knapphändiga eller saknas helt. Exempelvis under livsområdet som handlar om våld och våldsutsatthet framgår det ofta att det inte är aktuellt. Totalt hade bara 50 procent av kvinnorna och 55 procent av männen fått frågor om våld. Det finns en risk med att frågan om våld inte anses vara relevant och därför väljs bort. Vid socialförvaltningens enhet för hemlösa har samtliga kvinnor och nästan samtliga män i granskningen fått frågor om våld vilket är ett gott exempel på att frågorna ställs rutinmässigt vid utredning.

Tillgänglighet

Diagnosen ADHD/ADD är den vanligaste i de granskade ärendena, 52 procent av personerna har en sådan diagnos. Skillnaderna mellan könen är små. Totalt har 30 personer, elva kvinnor och nitton män diagnoserna autism, Asperger och utvecklingsstörning som innebär en LSS-tillhörighet. Ingen av personerna är dock beviljade LSS-insatser. Det finns heller ingen dokumentation i något granskat ärende om att den enskilde har fått information om rättigheter och insatser enligt LSS. Inspektörerna vill betona vikten av att personer som har en diagnos som omfattas av LSS får information om sina rättigheter oavsett vilken enhet som handlägger ärendet.

Granskningen visar på brister i serviceskyldigheten för de personer som är i kontakt med socialpsykiatri. Enligt 6 § förvaltningslagen ska en myndighet se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Inspektörerna anser att verksamheterna behöver göras mer tillgängliga och det bör då särskilt beaktas att serviceskyldigheten håller en god nivå.

Helhetssyn och samordning

För att få en helhetsbild av den enskildes situation behöver den enskilde framträda som person i utredningen. Ett gott exempel på helhetssyn är enheten för hemlösa som genomgående i de granskade ärendena får den enskilde att framträda som en person med intressen och resurser. Även hos Norrmalm finns goda exempel där den enskildes intressen beskrivs i utredningen. Hos Spånga-Tensta har många personer en samordnad individuell plan, SIP.

Helhetssyn omfattar även att inhämta kunskap från andra professioner som exempelvis intyg och utlåtanden från läkare eller arbetsterapeut. De utgör ett underlag för att bedöma på vilket sätt diagnosen innebär en funktionsnedsättning och inskränkning av

funktionsförmågan i vardagen. Den enskildes uppgifter om diagnos och svårigheter bör styrkas av intyg och utlåtanden vilket återkommande saknas i de granskade ärendena.

Tio personer i granskningen är föräldrar till minderåriga barn. Genomgående i de ärenden där det finns minderåriga barn saknas information om barnets situation, hur barnet påverkas av den vuxnes situation och behov av stöd samt om stöd och information givits till barnet för egen del. Fortsatt implementering av stadens stödmaterial för barnrättsperspektiv inom socialtjänsten behövs inom verksamhetsområdet. Barnrättsperspektivet i handläggningen av ärenden som rör vuxna behöver stärkas.

I flera ärenden saknas uppgift om den enskildes anhöriga. Inom socialpsykiatrins målgrupp saknar många personer nätverk men det är relevant att ställa frågor och ta reda på mer om den enskildes situation och ge information om vilket stöd som finns att tillgå för anhöriga. Det finns goda exempel på att information givits och dokumenterats i någon eller några utredningar på varje granskad enhet. Information och stöd till anhöriga är ett fortsatt utvecklingsområde för samtliga granskade enheter.

I de flesta ärendena saknas uppgift om att den enskilde informerats om sysselsättning, möjligheter till stöd genom ALFA¹ eller annan verksamhet som Jobbtorg. Personer i behov av stöd har möjlighet att få tillgång till en sysselsättning som arbetar med rekommenderade och evidensbaserade metoder. En arbetsinriktad sysselsättning för målgruppen bidrar till återhämtning och delaktighet i samhällslivet.

Totalt har fjorton personer i granskningen en biståndsbedömd sysselsättning. Samverkan med Arbetsförmedlingen finns i totalt fyra ärenden. Femton kvinnor och tolv män, 35 procent av personerna, har aktivitetsersättning genom Försäkringskassan. Det finns inget dokumenterat samarbete med Försäkringskassan i något av dessa ärenden. Det kan innebära en risk om det saknas en planering när aktivitetsersättningen upphör när personen fyller 30 år.

Granskningen visar att få personer har kontakt med budget- och skuldrådgivare. Att få personer har eller har haft kontakt med budget- och skuldrådgivare kan ses som att behovet av sådant stöd inte är stort. Det kan även ses som ett uttryck för att det behövs mer kunskap och information om vilket stöd som finns att få genom kommunen.

¹ ALFA (alternativ förmedling av arbete) är ett projekt som bedrivs av arbetsmarknadsnämnden med stöd av EU:s socialfond. ALFA ger information och vägledning om sysselsättning, studier, praktik och arbete till personer mellan 18 och 64 år som har en psykisk funktionsnedsättning.

I granskningen uppmärksammas att det i flera ärenden saknas en långsiktig planering för beviljade insatser. Det kan få ytterligare negativa konsekvenser i de fall då den enskilde har behov av struktur och förutsägbarhet. Enheten för hemlösa har långsiktiga planeringar i samtliga granskade ärenden och det framgår av dokumentationen att det finns långsiktiga mål med insatserna.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

Det går inte att se att några särskilda insatser görs för målgruppen som granskningen omfattar. Som tidigare nämnts finns det ett behov av att arbeta med individuella och långsiktiga planeringar för att kontakten med socialtjänsten inte ska verka konserverande för den enskilde. En utgångspunkt är att insatser ska leda framåt och mot en ökad självständighet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningens vuxenenhet har efter granskningen arbetat fram en handlingsplan med åtgärder – se bilaga 2. Vissa är redan genomförda och övriga planeras eller är under arbete.

Fokus för vuxenenheten är att bedriva ett rättssäkert arbete med god dokumentation och en tydlig bedömning kring valet av insats för klienterna. I varje ärende ska en fullständig DUR-utredning göras. Detta följs nu upp individuellt månadsvis med biträdande enhetschef. I DUR-utredningen framgår vad som är klientens behov och resurser, vilken evidens som finns inom området, socialsekreterarens bedömning samt klientens önskemål. Utifrån detta fattas sedan beslut om vilken insats som är mest lämplig för individen och omfattningen av insatsen.

En viktig del i processen när ett beslut har fattats om insatser inom socialpsykiatri är att flera insatstyper omfattas av valfrihet. Klienten har själv möjlighet att påverka vem som ska utföra insatsen och socialsekreterarens uppgift är att informera och bistå klienten med val av utförare. Tillsammans med klienten skapas en beställning med tydliga mål som sedan skickas till vald utförare.

Under 2020 kommer vuxenenheten att skapa ett lokalt styrdokument för hela enheten. Från det lokala styrdokumentet ska klickbara länkar finnas för att ta sig till samtliga riktlinjer, rutiner och styrdokument som ingår i enhetens dagliga arbete. Detta ska underlätta för medarbetarna att hitta korrekt information och se till att alla utgår från samma rutiner.

För att öka samsynen i bedömningar finns obligatorisk ärendedragning en gång per vecka tillsammans med samtliga handläggare och biträdande enhetschef. Detta fanns inte på enheten när granskningen genomfördes.

Den tidsperiod som besluten avser har också setts över. Placeringens syfte och framtida planering är det som styr hur lång tid ett beslut ska omfatta. Under placeringstiden sker regelbundna uppföljningar av insatsen och den beställning som skickats till utföraren. Utföraren skapar utifrån beställningen en genomförandeplan tillsammans med klienten för hur målet med insatsen på bästa sätt ska uppfyllas under den tid då insatsen pågår. Varje handläggare har tillsammans med klienten och utförare regelbundna uppföljningar av beviljad insats för att säkerställa att klienten har rätt insats utifrån det individuella behovet.

För att utveckla vuxenenhetens klientmöten och säkerställa att förvaltningens handläggare ger korrekt information kommer alla handläggare att få sina klientmöten utvärderade av en kollega som följer med på mötet och ger återkoppling utifrån en feedbackmall. Alla handläggare ska också under året ha fått gå med en kollega och gett feedback. Feedbackmallen har redan delats ut till alla handläggare för att de själva ska reflektera över frågeställningarna, som bland annat handlar om mötets syfte, hur man säkerställer att klienten fått rätt information, om det finns en agenda, om klienten får möjlighet att ta upp sina frågor och så vidare.

Den arbetsmetod som används för att utforska klientens motivation och drivkraft är motiverande samtal (MI).

Vuxenenheten införde under 2019 barnkonsekvensanalyser i de ärenden där det förekommer barn. Detta följs upp både på veckovisa ärendedragningar och i individuella ärendegenomgångar. Enheten har tre utsedda medarbetare som har utökat ansvar för implementering av arbetsprocessen, varav en arbetar i socialpsykiatri-gruppen.

Under hösten 2019 togs en gemensam värdegrund fram på vuxenenheten. Ledorden är professionell, respekt, gott bemötande och samarbete. Under 2020 kommer olika aktiviteter att genomföras så att alla medarbetare på enheten vet vad värdegrunden innebär i handling.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden lägger till handlingarna funktionshinderinspektörernas rapport och förvaltningens handlingsplan.

Kerstin Sandström
Stadsdelsdirektör

Therése Grahn
Avdelningschef

Bilagor

1. Funktionshinderinspektörernas rapport till socialnämnden
2. Vuxenenhetens handlingsplan

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Kerstin Sandström, Stadsdelsdirektör	2020-02-18
Therese Grahn, Avdelningschef	2020-02-17